

Schmuck 2017

Nemzetközi ékszerfesztivál Münchenben

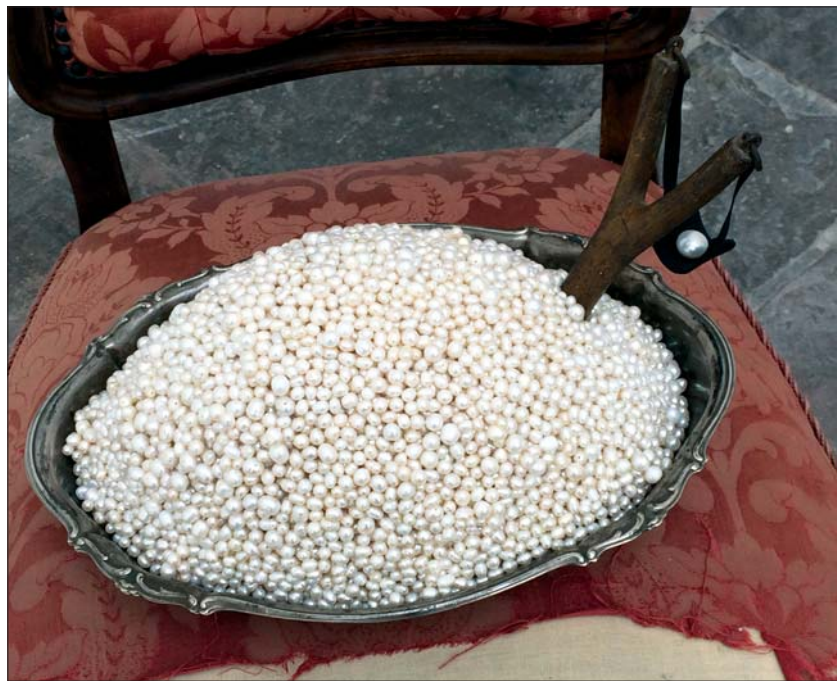
Idén március 8–14. között rendezték meg a kortárs művészi ékszerek szcenájának legjelentősebb nemzetközi seregszemléjét, a müncheni Schmuck fesztivált. Ezt Herbert Hofmann alapította 1959-ben, és nagyjából ez tekinthető e műfaj születési időszakának is. A művészi ékszerek! közös jellemzője, hogy különféle módokon (anyagválasztás, cím, tematika stb.) reagálnak korukra, gondolatokat közvetítenek; értéküket jellemzően nem az arany és a drágakövek használata határozza meg, hanem a művészi invenció és eredetiség. Az ilyen ékszerek már nem hagyományos ékszerüzletekben, hanem művészeti, majd az erre szakosodott galériák tárlatain nyertek kiállítási és értékesítési lehetőséget.

A müncheni Schmuck a világ legpatinásabb és legrangosabb nemzetközi ékszerfesztiválja, a „szcéna Mekkája”, ahová közel hatvan éve művészek, gyűjtők, kurátorok, galériatulajdonosok és további érdeklődők ezrei zárandokolnak el minden év márciusában. Ilyenkor városszerte több mint hatvan kiállítás és program hirdeti e műfajt, többek között a müncheni Messe, továbbá több állami, tartományi és számos magánintézmény és -vállalkozás falai között. Évről évre művészek özöne ostromolja a szervezőket jelentkezéseivel, hisz egy tehetséges alkotónak akkor van esélye e tömegből kitűnni, ha először is sikerül bekerülnie a fesztivál hivatalos programjába, azaz kiállítási területet nyer. (Már ez is komoly teljesítmény, a verseny óriási!) A siker fokmérője, ha egy alkotónak ez évről évre sikerül. Ez előfeltétele annak, hogy a nemzetközi szakma elkezdje jegyezni, azaz a nemzetközi sajtóban való megjelenések, a gyűjtői vásárlások, a kiállítási felkérések, a galériás értékesítési megállapodások, a múzeumi vásárlások s a többi rögzös útján apránként elinduljon a nemzetközi kanonizálódás és optimális esetben a branddé válás felé. Ezen az úton lépdél előre két hazai művésznünk: Lőrincz Réka és Vági Flóra.

Az ideai kínálatból mazsolázva a magyar érdekeltsegek sorában elsőként a belváros pereménél, az egyko-

ri botanikus kert parkjában álló, klasszicista stílusban épült Kunstpavillon kiállítását kell kiemelnem mint a fesztivál legprogresszívabb tárlatát. A *tog_ther!* – *Fill in: e or a* cím csoportos tárlatra utalt, amelyre a húsz képzőművészeti vénájú nemzetközi művész, a felhívás szellemében, nem csupán ékszerrel nevezett, hanem egy-egy, a tárgy posztamenséül szolgáló ülőalkalmatossággal is. Az így létrejött változatos, esetenként rendkívül invenciózus installációk új és új értelmezési dimenziókat nyitottak meg a szemlélő számára. A sztáralkotókat is felvonultató mezőnyben a képzőművész Benczúr Emese *Let It Shine* faliképén a címet

Lőrincz Réka: Gyöngyszúli. Objekt a tog_ther! – Fill in: e or a című kiállításon / Réka Lőrincz: Bead Sling. Object at the exhibition tog_ther! – Fill in: e or a Kunstpavillon, München, 2017 / Kunstpavillon, Munich, 2017

Fotó: Simonj István

→
Lőrincz Réka:
Work-shy Housewife.
Installáció a tog_ther!
– **Fill in: e or a című kiállításon / Réka Lőrincz: Work-shy Housewife. Installation at the exhibition tog_ther! – Fill in: e or a Kunstpavillon, München, 2017 / Kunstpavillon, Munich, 2017**

adó méretes feliratot ezüst fülbevalózárok (stekkerek) tömege alkotta. Lőrincz Réka installációjának egyik szakadt kárpitú, roskatag székén jellegzetes pop-artos stílusában fogant, gyöngy és aranygyűrű csalival ellátott, aranyozott egérfogó-kitűzőt, míg a másikon gyöngyökkel teli tálba állított gyöngy-csúzli kompozícióját csodálhattuk. A székek támlái között kifeszített

spárgán felcsíptetve szignált egydollárosok „száradtak”. A kiállítótér egy másik pontján *Work-shy Housewife* című csendéletének ülőalkalmatosságát egy WC-csésze adta, lehajtott fedelén művészien lakkozott körmű, rózsaszín gumikesztyűi feküdtek. Mellette fálnak támasztott partvis tövében tetemes gyöngykupac. Láthattunk még bársonyból készült, kítűzővel ékített rohamsisakot egy barikád tetején (Rose Stach), Thonet-szék támlájába fűzött virsli-nyakéket (David Bielander), és folytathatnám a hasonlóan humoros és elképesztő ötletekkel teli installációk sorolását. Az ékszer itt már teljesen képzőművészeti médiummá vált. A tárlat kurátorai, Gisbert Stach és Rose Stach maguk is kiállító művészek.

Hasonlóan, évről évre az art dominál a Schmuck kínálatában szereplő ékszereken, sokkal inkább, mint a design vagy a craft.

A nemzetközi vásár (Internationale Handwerksmesse München) területén ilyenkor egy pavilonba csoportosulnak a fesztiválhoz kapcsolódó standard kiállítások, mint a Talente, az Exempla, a Meister der

Vági Flóra: Tulip – Potential brooch. Brass az In a Manner of Meaning című kiállításon / Flóra Vági: Tulip – Potential Brooch. Brooch at the exhibition In a Manner of Meaning

[2017] cédrusfa, pigment, akrilfesték; kiállítási fotó: Windfall GmbH, München, 2017 / cedar wood, pigment, acrylic paint; exhibition photo: Windfall GmbH, Munich, 2017 [10x7x5 cm]

Fotó: Vági Flóra

Moderne, a Schmuck és a Frame. Az utóbbi, rotációs rendszerben, évente a világ három-négy jelentős ékszergalériájának ad bemutatkozási lehetőséget, ám az idén nyolcnak adott! A kiállítókat tárlatonként felkért kurátorok választják ki. A Talente a fiatal – részint

ékszertervező – tehetségek bemutatására szolgál, míg a Schmuck az érettebb alkotók kiállítási felülete: idén 31 ország 67 művésztől prezentált ékszereket Cornelia Holzach, a pforzheimi Schmuckmuseum vezetőjének válogatásában. A 67 művészt jóval több, mint hétszáz aspiránsból választotta ki! Itt is láthattunk Lőrincz Réka-opusokat: *You Make Me Feel Like a Natural Woman* nyakékét színes háztartási sűrűlőszivacsokból, rajtuk a címadó felirat hímzett szavaival. Mellette hasonlóan látványos *Pearl Truck* nyakékével, azaz gyöngyrakománnyal megpakolt, összekapcsolt játék teherkocsikkal. A többi tárlat hagyományosan design profilú, válogatott nemzetközi mezőnnyel. A Talente a többi között kiállította Orbán Emesének, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem (MOME) fémműveshallgatójának kísérleti betonkockáit is.

A Schmuckon már 2005 óta rendszeresen kiállító Vági Flóra munkái is két kiállításon voltak megcsodálhatók. *In a Manner of Meaning* című tárlatával, már visszatérő módon, egy lámpagyártó cég elegáns bemutatósalonját sikerült belaknia költői, színezettfa ékszereivel, ahol Hámori Anett a grafikáival volt ebben társa. Itt jobbra változatos formavilágú brossokat láthattunk elegáns tálalásban. (Vági Flóra művészetéről lásd: *Magyar Iparművészet*, 2016/1, 17–22.) E helytől pár utcányira *Mixed Greens* címmel szervezett ékszerkiállítást egy amerikai galerista egy helyi fotóművész műtermében. Hét művész részvételével hat országból. A vegyes saláta változatosságára utaló cím az ékszerek kínálatában is megnyilvánult, a karakteresen eltérő művek között Vági Flóra tárgyai is szépen érvényesültek. Itt új formavilágú, ötletes záródású nyakékeket is láthattunk tőle.

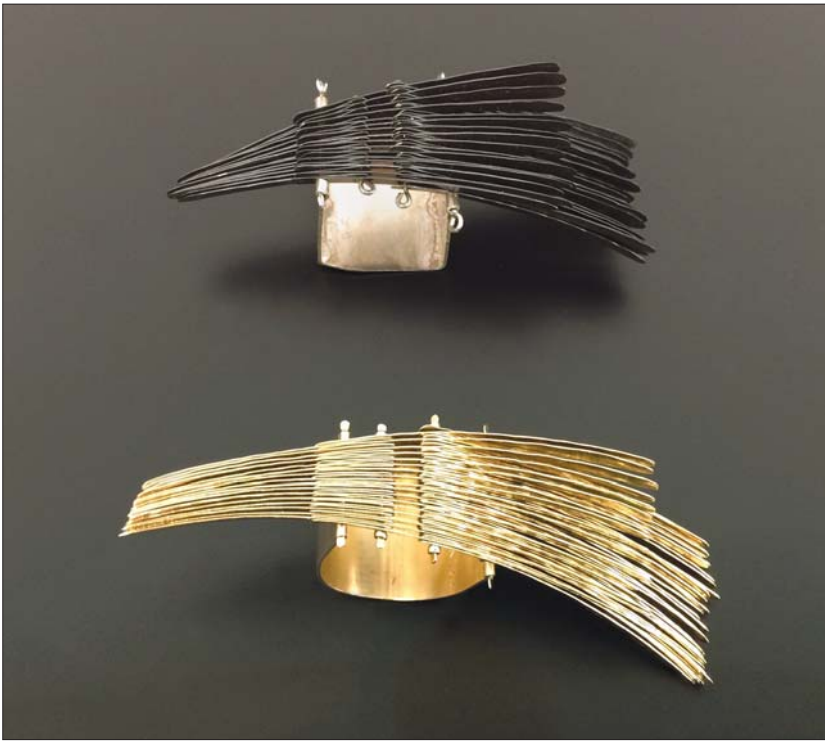
Off the Shelf címmel a londoni Central Saint Martins művészeti egyetem tanárai és diákjai is megmutattak munkáikkal egy designgalériában, ám ez a kiállítás kimaradt a fesztivál hivatalos programjából. A galéria kiváló lokációja miatt azonban ez talán mégsem jelentett akkora hátrányt. Az utcáról is láthatóan, a bejárattal szemben, a belépővel Fábian Veronika *Jewellery Is My Best Friend* című munkája nézett farkasszemet. E mű a budapesti Ékszerek Éjszakája fesztivál diákpályázatának győztese volt 2016 őszén. (Lásd: *Magyar Iparművészet*, 2017/1, 30–34.)

Tone Vigeland:
Aranygyűrű és modellje
(Otto Künzli
tiszteletére) a Tone
Vigeland. Jewelry –
Object – Sculpture című
kiállításon /
Tone Vigeland:
Gold ring and its model
(Hommage à Otto
Künzli) at the
exhibition Tone
Vigeland. Jewelry –
Object – Sculpture
[2010–2011] arany,
ezüst, acél (magán-
gyűjtemény);
kiállítási fotó:
Die Neue Sammlung,
München, 2017 /
gold, silver, steel
(private collection);
exhibition photo:
Die Neue Sammlung,
Munich, 2017

Vági Flóra ékszerei
az In a Manner of
Meaning című
kiállításon (részlet) /
Jewels by Flóra Vági
at the exhibition In a
Manner of Meaning
(exhibition view)
Windfall GmbH,
München, 2017 /
Windfall GmbH,
Munich, 2017

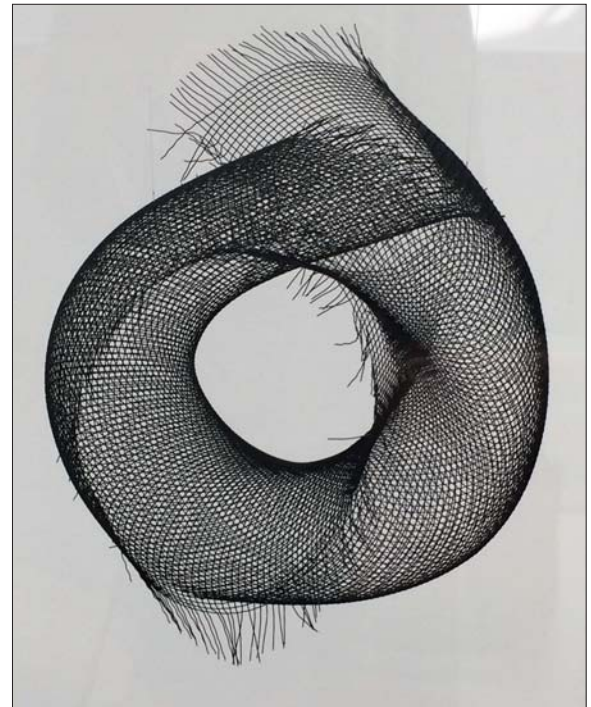

A Die Neue Sammlung – a legfőbb közintézmény a Schmuck szempontjából – ezúttal is három jelentős kiállítással szolgálta a fesztivál ügyét. Ezek legfontosabbja a Danner-Rotunde 2004-től látható állandó ékszerkiállítása. Az 1990-es évektől jobbra adományokból és tartós letétekből létesült nemzetközi ékszergyűjtemény mára ezer tételt meghaladó, melyből a kiállításban 260 darab reprezentálja az elmúlt száz, de különösen az utóbbi ötven év ékszerművészetének progresszív ágát. Ez naprakész viszonyítást tesz lehetővé az alkotók és legfőképp a nagyközönség számára a kanonizált ékszerkultúráról. Jelentősége hatalmas a művészeti terület számára. Ezért is létesült. A múzeum korábbi igazgatója rádöbrent, és aktívan lobbizni kezdett a tarthatatlannak ítélt állapot megváltoztatására. A létrejött állandó kiállítás a világ legjelentősebb hasonló anyagaival vetekszik. (Kedves Iparművészeti Múzeum, ideje erről mintát venni!) E mellett egyfelől *Konstella-*

tion – Konstelacie – Constellation címmel a pozsonyi Academy of Fine Arts and Design fém szaka rendezett tárlatot a hallgatói munkák utóbbi 15 évnnyi terméséből. Másrészt *Tone Vigeland. Jewelry – Object – Sculpture* címmel a skandináv ékszerművészet élő istennőjének retrospektív kiállítását láthattuk. A stílussteremítő norvég művész kiállított művei 1958-tól 2016-ig íveltek, méghozzá szó szerint, a múzeum második emeleti körgalériájának terében. Az ékszerek vitrinekben, a nagyobb, fémből (ezüst, acél) készült „képek” a falon installálva. Bámulatosan merész, forma-

Tone Vigeland: Just fun. Objekt a Tone Vigeland. Jewelry – Object – Sculpture című kiállításán / **Tone Vigeland: Just fun. Object at the exhibition Tone Vigeland. Jewelry – Object – Sculpture**

[2000] acél, magasság: 13,5 cm (magángyűjtemény);
kiállítási fotó: Die Neue Sammlung, München, 2017 /
steel, height: 13,5 cm (private collection); exhibition
photo: Die Neue Sammlung, Munich, 2017

Fotó: Simonyi István

bontó, ugyanakkor sallangoktól mentes tiszta stílus ez, fémből áradó költészet, ikonikus darabokkal. Kevés ma is élő művész gyakorolt ekkora hatást a kor vizualitására.

Hommage an Manfred Bischoff címmel hasonlóan nagy hatású művészek szentelt életmű-kiállítást a Galerie Handwerk – a Handwerkskammer für München und Oberbayern tartományi fenntartásában működő – nagy, kétszintes galéria. A 2015-ben eltávozott Manfred Bischoff – a firenzei Alchimia „ékszeregyetemének” egykori professzora – markánsan egyedi stílust képviselt a kortárs ékszer világában játékos hangulatú munkáival. Életművét az ez alkalomra kölcsönzött száz ékszere illusztrálta, a tárlathoz egykori kollégáiból alakult neves művészkör (17 fő) csatlakozott munkáival. Elképesztő kiállítási anyag! Humort, bájt, iróniát, ötletességet, gondolatokat, színességet, változatos anyaghasználatot felvonultató konceptuális (ékszer)művészet reprezentációja.

München talán legnagyobb hatású magángalériája, a Galerie Biró ezúttal Peter Bauhuist látta vendégül *Thesaurus* című tárlatával. A művész Manfred Bischoff utóda a firenzei egyetemen. Kiállított arany nyakláncai és karkötői mellé röntgenképet is mellékel a nem mindennapi technológiai invenció érzékeltetésére. A láncok szemei nem hagyományos technológiával készültek, hanem egyben öntve, azaz az elkészült öntési bokorról leválasztva már egyből kapcsolódó szemek-

kel nyerték el láncformájukat. Az öntés technológiájához kicsit is értő képes leginkább felmérni az ebben rejlő technikai bravúrt, különösen, ha például 2 milliméter szemméretű láncról van szó! Ennek bizonyítására néhány lánc esetében az öntési bokrot is láthattuk a lánc mellett. A magyar származású Olga Zobel Biro elmondta, ha csupán ezt veszi meg a gyűjtő, megkapja hozzá ajándékba a belőle kibomlani képes lánc röntgenjét is, annak minden adatával. Mindez üzleti modellként sem utolsó.

A Schmuck évről évre tárháza mindazon művészeti csúcsteljesítményeknek, melyeket a világ művészi-ékszer-szcénája nyújtani képes, amire százezrek kíváncsiak. Örvedetes, hogy ennek tehetséges hazai szereplői is vannak!

SIMONYI ISTVÁN
művészettörténész

(Schmuck 2017, Internationale Handwerksmesse, München, 2017. március 8–14.)

Jegyzet

1. A hazai szóhasználatban korábban használt *stúdióékszer* elnevezést kezdi felváltani a 'művészi ékszer' fogalom, míg a külföldi terminológiában az *author's jewellery*, *Autorenschmuck* és ennek megfelelői terjedtek el a tárgyalt műfajra.

Fotó: Simonyi István

Manfred Bischoff:
Kitűző. A Baghdad sub Rose kompozíció az Hommage an Manfred Bischoff című kiállításon (részlet) / Manfred Bischoff: Brooch. The composition Baghdad sub Rose at the exhibition Hommage an Manfred Bischoff (exhibition view)
[1999] *arany, korall (Karl Bollmann magángyűjteménye); kiállítási fotó: Galerie Handwerk, München, 2017 / gold, coral (Karl Bollmann Collection); exhibition photo: Galerie Handwerk, Munich, 2017*

Peter Bauhuis:
Nyakék-röntgenkép a Thesaurus című kiállításon / Peter Bauhuis: Necklet Radiogram at the exhibition Thesaurus
Galerie Biró, München, 2017 / Galerie Biró, Munich, 2017